

17. RASHODI I PRIHODI – POJAM

1. RASHODI

1.1. POJMOVNO RAZLIKOVANJE IZDATAKA, UTROŠAKA, TROŠKOVA I RASHODA

- **IZDACI**

predstavljaju svaki odliv sredstava u preduzeću nastao radi pribavljanja drugih vrsta sredstava ili usluga. Svaki izdatak usmeren je sa ciljem donošenja koristi u istom ili naknadnom obračunskom periodu u kom je i izdatak nastao. Budući da koristi ne moraju nastati u istom obračunskom periodu u kome je izdatak nastao računovođe razlikuju :

1. izdatke od kojih se koristi očekuju istom obračunskom periodu u kome su izdaci nastali – troškovi
2. izdatke od kojih se koristi očekuju u dužem razdoblju od obračunskom perioda – sredstva, sa računovodstvenog aspekta svaki izdatak koji je nastao za pribavljanje sredstava je pre ili kasnije trošak.
3. izdatke kao izlaz novca iz preduzeća tj odnose se na smanjenje gotovine ili novčanih ekvivalenata u obliku gotovinskih ili bezgotovinskih isplata. Oni mogu ali ne moraju da imaju karakter troška što zavisi od toga da li su nastali u vezi sa stvaranjem proizvoda i usluga.

- **UTROŠCI**

predstavljaju fizičko ulaganje materijalnih stvari tj količinsko, naturalno trošenje elemenata proizvodnje koje rezultira stvaranjem proizvoda i usluga. Oni nisu klasična računovodstvena kategorija ali imaju izuzetnu važnost u računovodstvenoj kontroli i analizi.

- **TROŠKOVI**

predstavljaju vrednosno, novčano izražene utroške faktora u nekom poslovnom procesu koji nastaju isključivo zbog stvaranja proizvoda i usluga. Obuhvataju najveći deo rashoda budući da je veći deo rashoda u poslovanju preduzeća vezan za stvaranje učinaka (proizvoda i usluga)

- **RASHODI**

prema Međunarodnim računovodstvenim standardima rashodi su sva smanjenja ekonomskih koristi u toku obračunskog perioda nastala u obliku odliva ili smanjenja imovine a povećanja obaveza što za posledicu ima smanjenje sopstvenog kapitala ili neto imovine.

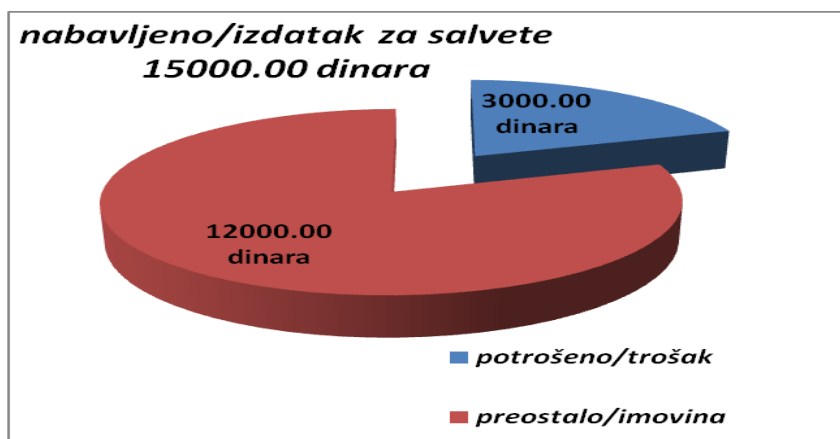
Sažeto rečeno :

- *izdaci su odlivi sredstava nastali radi pribavljanja drugih sredstava ili usluga*
- *utrošci su naturalno, količinsko trošenje u poslovnom procesu*
- *troškovi su izdaci u vezi sa tekućim procesom rada od kojih se koristi (prihodi) očekuju završetkom poslovnog perioda*
- *rashodi su kao najširi pojam troškovi poslovnog perioda koji se mogu sučeliti (nadoknaditi) iz ostvarenog prihoda na kraju perioda i svi oni izdaci i utrošci koji nisu u vezi sa ostvarenjem budućih koristi (prihoda)*

1.2. RAZVRSTAVANJE I POJMOVNO RAZLIKOVANJE NA PRAKTIČNIM PRIMERIMA :

1. Prema potrebi utrošeno je materijala u vrednosti od 25.000 (izdatak, trošak, rashod)
2. Po fakturi 15 kupljena je mašina u vrednosti od 350.000 (izdatak kao sredstvo, nije trošak, nije rashod mada je povećanje obaveza u pasivi jer je u isto vreme povećanje sredstava u aktivi - u narednom periodu upotrebom mašine stvoriće se korist budućeg perioda tj proizvod pa će ovaj izdatak biti trošak i rashod takođe)
3. Prema primljenom izvodu banke plaćen je zakup poslovnog prostora (izdatak kao odliv novca, trošak jer je usmeren ka stvaranju proizvoda i usluga tj učinaka i rashod tog perioda)
4. Prema radnom nalogu za proizvodnju trebano je i utrošeno 55 m štofa (šifra Š-11) (izdatak sredstava, utrošak jer je izražen naturalno tj količinski a kada se izrazi vrednosno tj novčano tada je trošak tj rashod)
5. Nakon inventarisanja tj popisa u blagajni utvrđen je manjak gotovine u vrednosti od 1500 dinara (izdatak novca, nije trošak jer se na ovaj način od manjka ne očekuju buduće koristi, jeste rashod jer dovodi do smanjenja imovine, sredstava u aktivi; jedino u slučaju ako se za manjak zaduži odgovorno lice manjak ne predstavlja rashod za preduzeće)
6. Po računu 15. utrošeno je električne energije u vrednosti od 25.000 (izdatak, trošak jer se od ovog trošenja očekuju koristi, rashod jer je trošak tog perioda i dovodi do povećanja obaveza u pasivi)
7. Ustupili smo bez naknade dva računara drugom preduzeću u vrednosti od 58.000 (izdatak, nije trošak jer se od ustupanja ne očekuju koristi u ovom periodu, rashod je jer predstavlja smanjenje sopstvenog kapitala u pasivi)
8. Kupcima je odobren popust po fakturi 15. zbog problema pri transportu u vrednosti od 5.500 dinara (izdatak, nije trošak, rashod jer dovodi do smanjenja potraživanja u aktivi i do smanjenja koristi tj prihoda od prodaje)
9. Obračunate su zarade radnicima u bruto iznosu 540.000 dinara (izdatak, trošak tog perioda, rashod jer dovodi do povećanja obaveza u pasivi)
10. Isplaćene su zarade zaposlenima 540.000 (izdatak novca, nije trošak jer je trošak nastao kada su zarade obračunate, nije rashod – smanjuju se novčana sredstva u aktivi ali se smanjuju i obaveze u pasivi)

pojmovno na engleskom jeziku u računovodstvu svaki izdatak je **COST** dok je trošak **EXPENSE**
Uzmimo na primer da se preduzeće bavi pružanjem usluga cateringa (usluge organizacije svih vrsta proslava, koktela, zabava-priprema hrane, pića...) i da za jednu zabavu treba da nabavi 100 paketa salveta po ceni od 150,00 dinara. Na proslavi je potrošeno 20 paketa salveta a ono što je preostalo je svakako imovina tj sredstvo preduzeća (biće utrošeno sledeći put). Dakle : izdatak je 15.000,00 dinara, trošak je 3.000,00 (utrošak od 20 kom x 150,00) a imovina je 12.000,00

1.3. RAČUNOVODSTVENO OBUHVATANJE RASHODA, TROŠKOVA

Osnovna karakteristika računovodstvenog obuhvatanja troškova u proizvodnim preduzećima je postojanje dva zaokružena sistema knjigovodstva tj finansijsko knjigovodstvo i pogonsko knjigovodstvo. Ova dva knjigovodstva predstavljaju posebne izolovane zaokružene celine. Svako knjigovodstvo ima svoje odvojene poslovne knjige, dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne knjige. Pošto se u evidentiranju poslovnih događaja primenjuje sistem dvojnog knjigovodstva i glavna knjiga pogonskog knjigovodstva i finansijskog knjigovodstva svaka za sebe ima odliku ravnoteže (zbir dugovne strane svih računa = zbir potražne strane svih računa). Ova ravnoteža se odvojeno proverava Probnim bilansom i u finansijskom knjigovodstvu i u pogonskom knjigovodstvu.

Sa stanovišta računovodstvenog obuhvatanja troškova u:

- **finansijskom knjigovodstvu** vrši se obračun i evidencija troškova po vrstama (primarni troškovi)
- **pogonskom knjigovodstvu** troškovi se raspoređuju po mestima na kojima su nastali (pogon, uprava i prodaja, režija ...) i po nosiocima proizvodima na koje se odnose.

Napomena : finansijsko knjigovodstvo obuhvata knjigovodstvene račune svih stalnih, obrtnih sredstava, kapitala, obaveza, rashoda i prihoda dok pogonsko knjigovodstvo obuhvata samo obračun troškova i učinaka (proizvoda)

Obuhvatanje troškova u finansijskom knjigovodstvu je prvenstveno okrenuto prema računovodstvenim izveštajima i pružanju informacija spoljnim eksternim korisnicima, dok evidentiranje i obračun troškova u pogonskom knjigovodstvu služi za pružanje informacija unutrašnjim korisnicima.

Finansijsko knjigovodstvo pre izrade završnih računovodstvenih izveštaja preuzima od pogonskog knjigovodstva podatke o promenama vrednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje.

*Napomena : Neproizvodna preduzeća ne vode pogonsko knjigovodstvo, imaju dakle samo jednu glavnu knjigu, a prema zakonskim propisima proizvodna preduzeća su **obavezna** da vode pogonsko knjigovodstvo.*

1.4. RAČUNOVODSTVENO OBUHVATANJE RASHODA U FINANSIJSKOM KNJIGOVODSTVU

Pošto je pogonsko knjigovodstvo program rada četvrtog razreda vašeg školovanja sada ćemo se baviti računovodstvenim obuhvatanjem troškova tj rashoda u finansijskom knjigovodstvu.

Prema važećim računovodstvenim propisima rashodi se dele na :

1. POSLOVNE RASHODE
2. FINANSIJSKE RASHODE
3. OSTALE RASHODE

1. POSLOVNI RASHODI

Poslovne rashode čine rashodi koji su nastali u poslovnju preduzeća i doprinose stvaranju koristi tj prihoda. Oni nastaju nezavisno od izdataka novca tj plaćanja. Tu spadaju .

- Nabavna vrednost prodane robe** (troškovi nastali pri nabavci robe koja je prodana, o ovome biće reči kod realizacije robe u narednim godinama)
- Troškovi materijala** (količina utrošenog materijala x cena po kojoj se vodi materijal; dokument na osnovu koga se knjiži trebovanje materijala)
- **Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi** (obračunata zarada je trošak za preduzeće a knjiži se na osnovu obračunskih lista zarada, naknada podrazumeva naknade tj zarade po osnovu ugovora o delu, autorskih ugovora, pod ostalim ličnim rashodima smatraju se otpremnine za odlazak u penziju, jubilarne nagrade, troškovi prevoza na službenom putu, troškovi smeštaja i ishrane na terenu, troškovi prevoza na radno mesto i sa radnog mesta.)
- Troškovi proizvodnih usluga** (ovde spadaju :troškovi usluga na izradi proizvoda, troškovi transportnih usluga, troškovi usluga održavanja, troškovi zakupnine, troškovi sajмова, troškovi reklame i propagande)
- Troškovi amortizacije i rezervisanja** (troškovi amortizacije predstavljaju vrednosni tj novčani izraz trošenja osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja u veku trajanja osnovnih sredstava, dok su troškovi rezervisanja troškovi za eventualne rizike na osnovu održavanja proizvoda, tj opreme u garantnom roku dužem od godinu dana; npr ukoliko preduzeće prodaje robu ili proizvode za koju je neophodno predvideti garantni rok za zamenu rezervnih delova, važno je predvideti i troškove zamene tih delova pa će ovo biti troškovi rezervisanja)
- Nematerijalni troškovi** (ovde spadaju
 - 1) troškovi neproizvodnih usluga tj troškovi advokatskih usluga, troškovi usluga čišćenja, troškovi računovodstvene revizije itd
 - 2) troškovi reprezentacije
 - 3) troškovi premije osiguranja
 - 4) troškovi platnog prometa
 - 5) troškovi članarina itd)

2. FINANSIJSKI RASHODI

Finansijski rashodi nastaju u onim slučajevima kada preduzeće ne može samo svojim sredstvima da obezbedi kontinuitet rada, to su drugim rečima troškovi pozajmljivanja. Grupišu se kao :

- **Finansijski rashodi iz odnosa sa povezanim pravnim licima** (najčešće se ovde evidentira kamata na kredite uzete od povezanih pravnih lica, kada kažemo povezana pravna lica podrazumevamo da su dva ili više pravnih ili fizičkih lica povezana tako da jedno od njih ima učešće u drugom pravnom licu)

-**Rashodi kamata** (ovde se evidentiraju kamate po kreditimana na osnovu svih obaveza iz dužničko poverilačkih odnosa osim gore navedenog, zatezne kamate)

-**Negativne kursne razlike** (ove razlike nastaju po osnovu poslovnih događaja koji se iskazuju u stranim sredstvima plaćanja a knjiženja se sprovode u dinarima RSD tj domaćoj valuti. Zbog toga ove razlike mogu nastati iz odnosa sa kupima u inostranstvu a isto tako i sa dobavljačima iz inostranstva; npr ukoliko preduzeća ima devizno potraživanje i kurs strane valute u momentu naplate ovog potraživanja padne na naš tekući račun pristize manje sredstava u dinarskoj protivrednosti ili npr ako imamo deviznu obavezu prema dobavljaču iz inostranstva a u momentu plaćanja kurs strane valute poraste sa našeg tekućeg računa potrebno je više sredstava za izmirenje ova obaveze, ove ovakve razlike iskazuju se i knjiže na kontu negativne kursne razlike)

3. OSTALI RASHODI

Ovde ubrajamo rashode nastale u poslovanju preduzeća koji ne doprinose stvaraju prihoda. Ove rashode srećemo kao:

-Gubitke po osnovu prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme (ovde se evidentiraju gubici koji nastaju pri prodaji osnovnih sredstava ako su osnovna sredstva prodana po vrednosti nižoj nego što je sadašnja tj knjigovodstvena vrednost osnovnog sredstva;

rashodovanje osnovnih sredstava znači povlačenje iz upotrebe, tj otuđenje osnovnih sredstava najčešće usled zastarelosti, oštećenja)

-Gubitke od prodaje materijala (ovi gubici nastaju ako je prodajom materijala ostvarena manja vrednost od njihove trenutne knjigovodstvene vrednosti)

-Manjkovi (ovde se evidentiraju manjkovi gotovine, robe, materijala, osnovnih sredstava nastali kao razlika kada je stvarno stanje ovih delova imovine utvrđenih popisom inventarom manje od njihove knjigovodstvene vrednosti)

-Rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja (ovi rashodi predstavljaju rashode po osnovu nenaplaćenih potraživanja od kupaca, u slučaju kada je nenaplativnost potraživanja dokumentovana sudskom odlukom npr vrši se isknižavanje ovakvog potraživanja i stavljanje na teret rashoda)

Dakle osnovni cilj i suština većine rashoda je da je njihovo stvaranje uvek sračunato ka ostvarenju budućih **prihoda !**

1.5. RAČUNOVODSTVENO OBUHVATANJE PRIHODA U FINANSIJSKOM KNJIGOVODSTVU

Prihodi (eng.*REVENUE*) su novčani izraz rezultata poslovanja koji se ostvaruju u završnoj fazi reprodukcije. Svi realizovani prihodi jednog obračunskog perioda čine ukupan prihod. Po važećim ekonomskim propisima ukupni prihodi se javljaju u tri oblika :

1. POSLOVNI PRIHODI
2. FINANSIJSKI PRIHODI
3. OSTALI PRIHODI

Važna polazna osnova i pretpostavka kod prihoda : *Ako su prihodi izraz rezultata poslovanja koji se ostvaruju u završnoj fazi reprodrukije, postavlja se pitanje da li je prihod ostvaren :*

- kada je proizvod proizveden
- kada je proizvod prodat kupcu (fakturisan)
- kada je za proizvod naplaćen od kupca

U vezi sa ovim važno je reći da se prema našim računovodstvenim propisima primenjuje procenjivanje prihoda prema principu **fakturisane realizacije** , što znači da prihod nastaje na

osnovu izvršene primopredaje u momentu kada je roba prešla u posed kupca drugim rečima svaka fakturisana vrednost smatra se prihodom.

1. POSLOVNI PRIHODI

Poslovni prihodi nastaju u sledećim oblicima:

-Prihodi od realizacije robe, proizvoda i usluga- nastaju prodajom tj fakturisanjem za prodane proizvode, robu i usluge kupcima.

-Prihodi od aktiviranja učinaka i robe za sopstvene potrebe- nastaje kada preduzeće upotrebljava svoje sopstvene proizvode, robu i usluge za razne potrebe u reprodukcijom ciklusu, npr preduzeće koje proizvodi mašine uzelo je sopstveni proizvod kao opremu za vršenje delatnosti, ili za sopstvene potrebe prevoza robe ili materijala koristimo sopstveni transport, sopstvenu montažu... Predpostavka kod ove grupe prihoda je da bismo za ove proizvode, tj usluge mogli prodajom ostvarivati prihod, pa se stoga i ovde ostvaruje prihod ali u visini troškova koji su nastali pri proizvodnji ovih proizvoda ili usluga.

-Povećanje/smanjenje vrednosti zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda –u toku obračunskog perioda sve promene vrednosti zaliha evidentiraju se u *pogonskom knjigovodstvu*, a na kraju perioda dostavlja se izveštaj finansijskom knjigovodstvu na osnovu kog se vrši knjiženje povećanja ili smanjenja zaliha.

-Prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija od državnih organa – svi ovi oblici prihoda predstavljaju oblike novčane pomoći koje viši državni organi daju nižim državnim organima, preduzećima, granama, regijama i sl. Ovi oblici finansijske pomoći mogu biti namenski (unapred se utvrde svrhe – socijalni programi, obrazovanje, urbanistički zahvati, pokretanje proizvodnje itd.) i nenamenski..

-Drugi poslovni prihodi-ovde spadaju prihodi od članarina, prihodi od zakupnina, i drugi

2. FINANSIJSKI PRIHODI

Finansijski prihodi nastaju na osnovu dugoročno plasiranih novčanih sredstava i kratkoročno plasiranih novčanih sredstava a pojavljuju se u obliku :

- Finansijski prihodi iz odnosa sa povezanim pravnim licima (najčešće se ovde evidentira kamata na kredite date povezanin pravnim licima, kada kažemo povezana pravna lica podrazumevamo da su dva ili više pravnih ili fizičkih lica povezana tako da jedno od njih ima učešće u drugom pravnom licu)

-Prihodi od kamata (ovde se evidentiraju kamate po datim kreditimana i kamate na osnovu svih potraživanja iz dužničko poverilačkih odnosa osim gore navedenog, i zatezne kamate)

-Pozitivne kursne razlike (ove razlike nastaju po osnovu poslovnih događaja koji se iskazuju u stranim sredstvima plaćanja a knjiženja se sprovode u dinarima RSD tj domaćoj valuti. Zbog toga ove razlike mogu nastati iz odnosa sa kupcima u inostranstvu a isto tako i sa dobavljačima iz inostranstva; npr ukoliko preduzeća ima devizno potraživanje i kurs strane valute u momentu naplate ovog potraživanja poraste na naš tekući račun pristiže više sredstava u dinarskoj protivrednosti ili npr ako imamo deviznu obavezu prema dobavljaču iz inostranstva a u momentu plaćanja kurs strane valute padne sa našeg tekućeg računa potrebno je manje sredstava za izmirenje ova obaveze, ove ovakve razlike iskazuju se i knjiže na kontu pozitivne kursne razlike.

3. OSTALI PRIHODI

Ostali prihodi obuhvataju neuobičajene stavke i stavke razdoblja koje u tekućem periodu predstavljaju dobitke pa samim tim i povećavaju rezultat redovnog poslovanja. Neuobičajene

stavke javljaju se u vezi sa retko očekivanim događajima i transakcijama u redovnom poslovanju pravnog lica.

Ovde spadaju :

-Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja nekretnina, postrojenja i opreme (ovde se evidentiraju dobiti koji nastaju pri prodaji osnovnih sredstava ako su osnovna sredstva prodana po vrednosti višoj nego što je sadašnja tj knjigovodstvena vrednost osnovnog sredstva)

-Dobici od prodaje materijala (ovi dobiti nastaju ako je prodajom materijala ostvarena veća vrednost od njihove trenutne knjigovodstvene vrednosti).

-Viškovi (ovde se evidentiraju viškovi gotovine, robe, materijala, osnovnih sredstava nastali kao razlika kada je stvarno stanje ovih delova imovine utvrđenih popisom inventarom veće od njihove knjigovodstvene vrednosti)

-Naplaćena otpisana potraživanja (ovde se obuhvataju prihodi od potraživanja koja su ranije direktno ili indirektno otpisana. Naime potraživanje će biti otpisano ako je naplata potraživanja neizvesna zbog teške finansijske situacije kupaca, a ako ovakav kupac prema kome je potraživanje otpisano ipak svoju obavezu izmiri, ovaj iznos smatramo prihodom.)

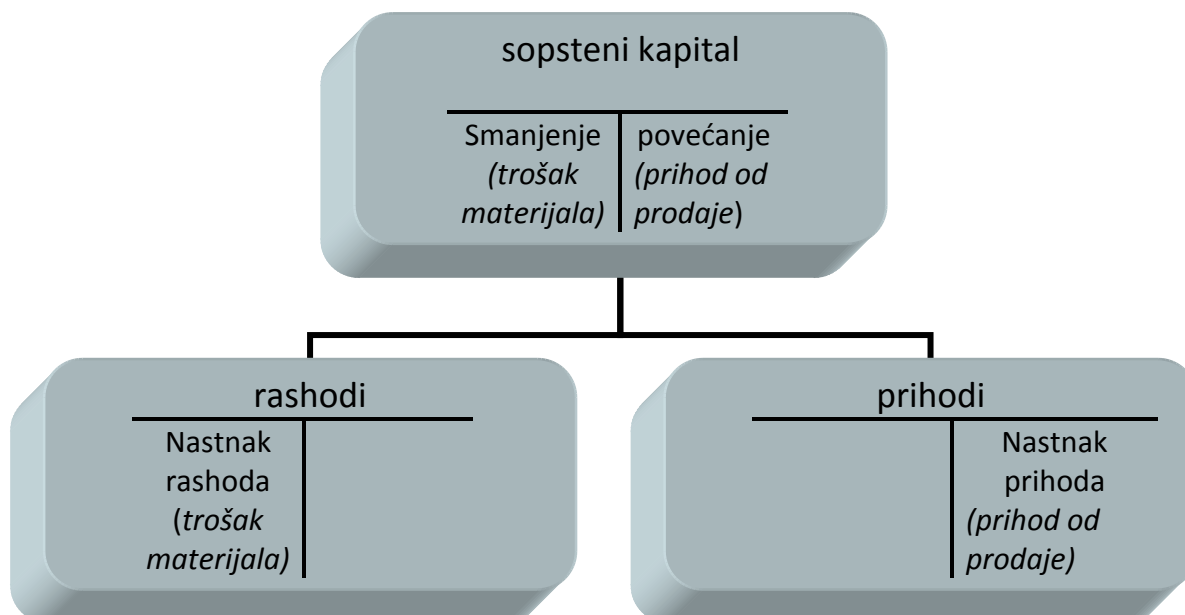
-Prihodi od smanjenja obaveza (otpis obaveza predstavlja prihod koji ne nastaje prodajom učinaka, proizvoda nego usled prestanka ranije stvorenih obaveza u vezi sa recimo kupovinom materijala, robe, usluga ili dobijanjem kredita i slično. Ovi prihodi nastaju usled činjenice da više ne postoji obaveza plaćanja neke ranije stvorene obaveze)

1.6. PRAVILA KNJIŽENJA NA RAČUNIMA PRIHODA I RASHODA

Prihodi i rashodi se u finansijskom knjigovodstvu vede i evidentiraju na tzv **računima uspeha**.

Računi uspeha su ustvari osamostaljeni i razvijeni podračuni konta SOPSTVENI KAPITAL.

Pravila knjiženja na ovim računima zato direktno zavise od pravila knjiženja na kontu sopstveni kapital. Podsećam vas da je ovo pasivan konto čija se povećanja evidentiraju na strani potražuje a sva smanjenja kapitala na strani duguje. Kako nastanak rashoda dovodi do smanjenja kapitala nastanak rashoda na kontu se knjiži na strani duguje, isto tako nastanak prihoda dovodi do povećanja kapitala pa se na kontu prihoda nastali prihod evidentira na strani potražuje.

Bruto bilans (Zaključnog lista)-pokazuje računsku ispravnost knjiženja. Promet kolone duguje treba da bude isti sa prometom kolone potražuje bruto bilansa. Stanje kolone duguje i potražuje bruto bilansa treba da se slaže sa stanjem duguje i potražuje glavne knjige kao i sa prometom duguje i potražuje u dnevniku. U kolonu bruto bilansa unosi se promet svakog računa glavne knjige i ta kolona pokazuje rekapitulaciju sprovedenih knjiženja.

Saldo bilans (Zaključnog lista)-pokazuje knjigovodstveno stanje, tj razliku između dugovne i potražne strane. Tako se saldo aktivnih računa i računa unosi na stranu duguje (jer je na ovim računima veća strana duguje od strane potražuje), dok se saldo pasivnih računa i računa prihoda unosi na stranu potražuje.

Bilans stanja (Zaključnog lista)-pokazuje stvarno stanje svih aktivnih i pasivnih računa. Razlika između aktivnih računa i pasivnih računa predstavlja finansijski rezultat. Pozitivan rezultat-dobitak ćemo utvrditi u zaključnom listu ako je aktiva veća od pasive, dok ćemo negativan rezultat-gubitak u zaključnom listu utvrditi ako je pasiva veća od aktive. U zaključnom listu u delu koji se zove bilans stanja dobitak se unosi na manju stranu dakle u pasivu, dok se gubitak unosi takođe na odgovarajuću manju stranu što je u tom slučaju aktiva.

Bilans uspeha (Zaključnog lista)-sastoji se iz uspešnih računa rashoda i prihoda. Razlika između prihoda i rashoda je finansijski rezultat koji treba da je isti sa rezultatom dobijenim iz kolone bilansa stanja. Ako su prihodi veći od rashoda ostvaren je dobitak, a ako su rashodi veći od prihoda ostvaren je gubitak.

Nakon sastavljanja Zaključnog lista vrši se zaključak računa stanja (aktivni i pasivni računi) a zatim i računa uspeha, sastavljanje bilansa stanja na kraju poslovne godine a zatim i bilansa uspeha.

1. BILANS STANJA

U prošlom ciklusu bilo je reči o bilansu stanja i tu smo imali prilike da vidimo i da se upoznamo sa sastavljanjem bilansa stanja na početku perioda poslovanja. Sada će biti reči o sastavljanju bilansa stanja na kraju poslovne godine, nakon sastavljanja Zaključnog lista i utvrđivanja rezultata poslovanja. Važno je reći da je i ovaj krajnji bilans nastao na osnovu Inventara tj popisa, pošto je popis bio neophodna aktivnost pre sastavljanja Zaključnog lista.

U krajnji bilans tj bilans stanja na kraju poslovne godine mora se uneti i ostvareni rezultat-dobitak ili gubitak utvrđen Zaključnim listom, i to na sledeći način :

- ako je preduzeće utvrdilo pozitivan rezultat- dobitak, on se u krajnji bilans unosi u PASIVU,odmah iza stavke sopstveni kapital, na ovaj način dobitak će predstavljati povećanje sopstvenog kapitala
- ako je preduzeće utvrdilo negativan rezultat-gubitak, on se u krajnji bilans unosi u PASIVU takođe, odmah iza stavke sopstveni kapital i to uokvireno tj u storno stavu, kao odbitna stavka od kapitala, čime će gubitak predstavljati umanjeње sopsstvenog kapitala.

Šematski ovako:

Unošenje dobitka u bilans stanja

<i>AKTIVA</i>	<i>PASIVA</i>
	<i>SOPSTVENI KAPITAL</i>
	<i>DOBITAK</i>

Unošenje gubitka u bilans stanja

<i>AKTIVA</i>	<i>PASIVA</i>
	<i>SOPSTVENI KAPITAL</i>
	<i>GUBITAK</i>

2. BILANS USPEHA

Na kraju poslovnog perioda bilans uspeha se sastavlja na osnovu podataka iz zaključnog lista. On predstavlja tabelarni pregled svih prihoda i rashoda ostvarenih u proteklom poslovnom periodu kao i ostvarenog finansijskog rezultata. U praksi se Bilans uspeha sastavlja kao jednostrani tabelarni pregled svih prihoda i rashoda a mi ćemo za potrebe učenja Bilans uspeha predstaviti pomoću dvostranog obrasca gde se sa leve strane nalaze svi rashodi a sa desne strane svi prihodi.

Bilans uspeha Pd.....

r.br.	Rashodi	Iznos	r.br.	Prihodi	Iznos

Obratite uvek pažnju na strukturu ukupnih prihoda !

Ukupne prihode čine tri stavke. To su: **poslovni prihodi, finansijski prihodi i ostali prihodi.**

Poslovni prihodi su prihodi od osnovnih aktivnosti kompanije, onih za koje je kompanija registrovana i za koje poseduje dozvole za rad. Može se dati pozitivna ocena ako poslovni prihodi čine pretežni deo ukupnih prihoda. To mogu biti prihodi od prodaje proizvoda, prihodi od pružanja usluga i sve drugo što je direktno povezano sa osnovnom delatnošću. **Finansijski prihodi** potiču od prodaje akcija, obveznica ili udela u drugim pravnim licima. Takođe mogu biti prihodi po osnovu kamata i dividendi kao rezultat dugoročnog plasiranja sredstava u finansijsku imovinu. Dobro je za kompaniju da deo svojih prihoda uzima po osnovu finansijskih ulaganja. To govori o stručnosti menadžmenta i njihovoj svesti o mogućnostima koje pruža tržište kapitala. Treća stavka, ujedno i najnepoželjnija, jesu **ostali prihodi**. Uglavnom potiču od prodaje dela nepokretne imovine kao što su zgrade i zemljište. Ovakvi potezi rukovodstva najčešće se tumače kao prisutnost poteškoća u firmi. Najčešći razlog zbog kojih se rukovodstvo odlučuje na ovakve poteze jesu ubrzano trošenje obrtnih sredstava i nelikvidnosti. Veliki udeo ostalih u ukupnim prihodima uvek se ocenjuje negativno.

Struktura rashoda nam pokazuje kako kompanija upotrebljava svoja sredstva !

Ukupne rashode čini više vrsta rashoda. Najvažnija stavka jesu **poslovni rashodi**, koje dalje čine nabavna vrednost prodane robe, troškovi materijala i zarada. Drugi deo čine **finansijski rashodi**, najčešće u obliku kamata na kredite. Veličina ovih rashoda ne mora uopšte da ugrozi poslovanje kompanije. Zavisi od povraćaja na pozajmljeni kapital. U koliko svaka jedinica pozajmljenog kapitala odbaci odgovarajući broj jedinica prihoda problema nema. Treća i opet negativna stavka jesu **ostali rashodi**. Najrazličitiji su oblici ostalih rashoda. Od plaćanja kazni, sudskih troškova pa sve do plaćanja penala i manjkova .

Neto dobitak – neto finansijski rezultat kompanije

Vrlo jednostavno, bruto dobit se dobija kada se od ukupnih prihoda oduzmu ukupni rashodi. Kada se plati porez na dobitak ostaje neto dobit. Ako su rashodi veći od prihoda kompanija će ostvariti gubitak. Neto finansijski rezultat čine poslovni, finansijski dobitak i dobitak od ostalih aktivnosti. Ove komponente se izračunavaju tako što se od poslovnih, finansijskih i ostalih prihoda oduzmu poslovni, finansijski i ostali rashodi.

Poslovni dobitak = Poslovni prihodi – Poslovni rashodi

Finansijski dobitak = Finansijski prihodi – Finansijski rashodi

Dobitak iz ostalih aktivnosti = Ostali prihodi – Ostali rashodi

***Kombinovani primeri za vežbu, knjigovodstvena evidencija poslovanja
uslužnih preduzeća sa utvrđivanjem rezultata poslovanja***

Zadatak br.1

Preduzeće za pružanje usluga prevoza „Planet traveler“ Subotica na računima poslovnih knjiga ima sledeća stanja sredstava i izvora sredstava 01.01.2009.:

Materijal 608.000,00, Građevinski objekti 2.531.000,00, Dugoročni krediti u zemlji 848.000,00, Dobavljači u zemlji 37.400,00, Postrojenja i oprema 1.386.200,00, Kupci u zemlji 112.000,00, Tekući račun 1.024.800,00, Sopstveni kapital-izračunati

0. Sastavi početni bilans, otvori dnevnik i glavnu knjigu nakon čega knjiži sledeće poslovne promene tokom 2009. godine
 1. Prema trebovanju utrošeno je materijala u vrednosti od 17.300,00
 2. Prema primljenom izvodu banke br.10, sa tekućeg računa preneto je u blagajnu 11.000,00
 3. Blagajna je isplatila akontacije za službeni put u iznosu od 10.000,00
 4. Po fakturi 54. kupili smo rezervne delove za naša vozila u vrednosti od 70.200,00
 5. Prema primljenom izvodu banke br. 11 plaćena je rata banci za izmirenje obaveze po dugoročnom kreditu u vrednosti od 25.000,00 kao i deo obračunate kamate u iznosu od 550,00
 6. Po povratku sa službenog puta radnik podnosi putni obračun : dnevnice 7.000,00, putni troškovi 2.500,00
 7. Fakturisali smo usluge prevoza i organizacije letovanja u vrednosti od 882.000,00
 8. Prema primljenom izvodu banke br.12 kupci su uplatili na tekući račun 102.000,00
 9. Prema primljenom izvodu banke br. 13 naplaćeno je jedno ranije otpisano potraživanje
 10. Prema popisu novca u blagajni ima 1.200,00, knjiži višak ili manjak
 11. Sastavi zaključni list na kraju poslovne godine, bilans stanja, bilans uspeha, knjiži utvrđivanje rezultata kroz glavnu knjigu i dnevnik
 12. Zaključni konta 31.12.2009.

Zadatak br 2. Bilans preduzeća za pružanje usluga popravki mašina „Progres“
Novi Sad 01.06.2009.

br.rn	Aktiva	iznos	br.rn	Pasiva	iznos
1.	Građevinski objekti	6.350.000,00	1.	Udeli (Sopstv.kapital)	7.244.500,00
2.	Oprema	1.397.000,00	2.	Dugoročni krediti	2.300.000,00
3.	Materijal	353.000,00	3.	Dobavljači u zemlji	362.000,00
4	Kupci u zemlji	245.000,00			
5.	Potraživanja od zapos.	53.000,00			
6.	Tekući račun	1.550.000,00			
7.	Blagajna	11.500,00			
		9.906.500,00			9.906.500

Otvoriti glavnu knjigu i dnevnik privrednog društva, knjiži sledeće poslovne promene :

1. Obaveza prema dobavljaču u iznosu od 62.000,00 dinara izmirena je (po odbitku 2.5% kasa skonta).
2. Kupljeno je jedan računar po fakturi 19. u vrednosti od 32.000,00
3. Fakturisane su usluge popravke po fakturi 45 u vrednosti od 125.000,00 dinara
4. Dobavljač nam je odobrio bonifikaciju po fakturi 19. u vrednosti od 2.000,00 dinara
5. U toku meseca primljeni su sledeći računi :
 - račun br.13. za za troškove prevoza proizvoda do kupca na 5.320,00
 - račun br.102. za osiguranja mašine na 11.240,00
 - račun br.4 za troškove reklame na 36.000,00
 - račun za troškove električne energije 11.230,00
6. Kupcu smo zaračunali zateznu kamatu na dug po fakturi 45. 2%
7. Obaveze prema dobavljaču su izmirene. Izvod br.30 je primljen
8. Prema trebovanjubr.10 utrošeno je materijala u vrednosti od 52.000,00
9. Po povratku sa službenog puta podnet je putni obračun : troškovi puta 5.000,00,a dnevnice 42.000,00
10. Sastavi zaključni list, bilans uspeha, krajnji bilans, knjiži utvrđivanje rezultata kroz glavnu knjigu i dnevnik.
11. Zaključak glavne knjige i dnevnika

Zadatak br.3.

Početni bilans preduzeća za pružanje knjigovodstvenih usluga „Fortuna“
Subotica 01.01.2009.

br.rn	Aktiva	iznos	br.rn	Pasiva	iznos
1.	Građevinski objekti	3.100.000,00	1.	Udeli (Sopstv.kapital)	3.925.000,00
2.	Oprema	533.000,00	2.	Kratkoročni krediti	1.240.000,00
3.	Materijal	210.000,00	3.	Dobavljači u zemlji	78.000,00
4.	Kupci u zemlji	540.000,00			
5.	Tekući račun	848.000,00			
6.	Blagajna	12.000,00			
		5.243.000,00			5.243.000,00

Otvoriti glavnu knjigu i dnevnik privrednog društva, knjiži sledeće poslovne promene :

1. Prema primljenom izvodu br.1 vraćen je deo kratkoročnog kredita u iznosu od 15.000,00 kao i deo kamate po ovom kreditu 2.200,00
2. Ustupili smo bez naknade deo poslovnog prostora u vrednosti od 1.280.000,00
3. U toku meseca primljeni su sledeći računi :
 - račun br.11.za troškove osiguranja na 6.000,00
 - račun br.10. za popravku mašine na 11000,00
 - račun br.4 za troškove reklame na 22.000,00
 - račun br.12 za troškove električne energije 16.000,00
 - račun br. 13 za troškove vode 2.500,00
4. Fakturisasi smo svoje usluge kupcima u vrednosti od 610.000,00 fakt.br.15
5. Zbog kašnjenja u plaćanju kupcima iz početnog stanja zaračunali smo 3% zatezne kamate
6. Prema trebovanju utrošeno je kancelarijskog materijala u vrednosti od 12.000,00
7. Obaveza prema dobavljačima je izmirena u potpunosti izvod br.2.
8. Popisom novca u blagajni ima 12.800,00 knjiži višak ili manjak novca.
9. Sastavi zaključni list, bilans uspeha, krajnji bilans, knjiži utvrđivanje rezultata kroz glavnu knjigu i dnevnik.
10. Zaključak glavne knjige i dnevnika

Zadatak br.4

Početni bilans preduzeća za pružanje usluga prevoza robe „Marković-trans“
Sombor 01.01.2009.

br.rn	Aktiva	iznos	br.rn	Pasiva	iznos
1.	Oprema	1.156.000,00	1.	Ulozi (Sopstv.kapital)	665.000,00
2.	Materijal	334.000,00	2.	Dugoročni kredit	1.240.000,00
3.	Kupci u zemlji	323.000,00	3.	Kratkoročni krediti	278.000,00
4	Tekući račun	447.000,00	4.	Dobavljači u zemlji	77.000,00
		2.260.000,00			2.260.000,00

Otvoriti glavnu knjigu i dnevnik privrednog društva, knjiži sledeće poslovne promene :

1. Kupljen je na kredit sa rokom vraćanja 7 godina jedan kamion u vrednosti od 100.000,00
2. Kupci (dužnici) su uplatili 50% duga, uplatom na naš tekući račun, izvod 25. je primljen
3. Prema trebovanju 107. utrošeno je materijala u vrednosti od 300.000,00
4. Po fakturi 31. kupljeno je materijala za 180.000,00
5. U toku meseca primljeni su sledeći računi :
 - račun br.13.za troškove osiguranja na 7.500,00
 - račun br.20. za popravku mašine na 25.000,00
 - račun br.14 za troškove reklame na 7.000,00
 - račun 21. za troškove električne energije 6.000,00
 - račun 22. za troškove vode 2.500,00
 - račun 27. za zakup garaže 5.000,00
6. Fakturisane su usluge prevoza (faktura 77.) na 448.000,00
7. Zbog kašnjenja u isplati fakture 31. dobavljač nas je zadužio za kamatu 3%
8. Prema primljenom izvodu 26. isplatili smo fakturu 31. kao i račune 13.,14.,20.,21.,22.,i 27.
9. Naplaćeno je jedno ranije otpisano potraživanje u vrednosti od 110.000,00 (izvod br.27)
10. Sastavi zaključni list, bilans uspeha, krajnji bilans, knjiži utvrđivanje rezultata kroz glavnu knjigu i dnevnik.
11. Zaključak glavne knjige i dnevnika

18. POJAM KONTNOG OKVIRA

Kontni okvir predstavlja spisak svih računa koji mogu biti otvoreni u knjigovodstvu preduzeća. Oni su izabrani i kvalifikovan iprema unapred utvrđenim ciljevima preduzeća.

Konti okvir je propisan od strane državnih organa i jedinstven je na teritoriji čitave naše zemlje. On je osnovni instrument jednoobraznog knjigovodstva.

1. Značaj kontnog okvira:

Upotreba jednoobraznog kontnog okvira omogućava da se iste poslovne promene u različitim preduzećima knjiže na potpuno isti način. Ovo dovodi do toga da su finansijski izveštaji svih preduzeća u jednoj zemlji sastavljeni takođe na isti način, (bilans stanja, i bilans uspeha) što omogućava da sva preduzeća mogu porediti međusobno svoje podatke. Isto tako ova jednoobraznost je neophodna zato što je državnim organima teško da kontrolišu evidencije različitih preduzeća ukoliko bi svako preduzeće koristilo potpuno različite sisteme evidencije.

Preduzeća primenjuju jedinstveni kontni okvir prema Zakonu o računovodstvu, otvarajući samo one račune koji su im potrebni. (Trgovinska preduzeća neće otvarati konta zaliha gotovih proizvoda, nego konto zaliha robe i obrnuto) Takav spisak računa koji se koristi u jednom preduzeću naziva se kontni plan!

Kontni plan je kontni okvir primenjen na jedno preduzeće

Struktura kontnog okvira:

Računi u kontnom okviru grupisani su u klase , grupe , sintetička konta i pojedinačna analitička konta po »dekadnom« principu.

Jednocičnim brojevima od 0 do 9 obeležava se KLASA RAČUNA.

Dodavanjem jednocičnog broja od 0 do 9 broju svake klase, dobijaju se dvocičeni brojevi koji pokazuju GRUPE RAČUNA.

Dodavanjem jednocičnog broja od 0 do 9 broju svake grupe dobijaju se trocičeni brojevi koji prikazuju SINTETIČKE RAČUNE - KONTA..

Dodavanjem jednocičnog broja od 0 do 9 broju svakog sintetičkog konta dobijamo ANALITIČKE RAČUNE - KONTA

klase	grupe	Sintetički računi	Analitički računi
0	00,01,02,03,04,05,06,07,08,09	000,001,002,003..	0000,0001,0002,0003..
1	10,11,12,13,14,15,16,17,18,19	010,011,012,013.. 100,101,102,103.. 110,111,112,113..	0100,0101,0102,0103.. 1000,1001,1002,1003.. 1100,1101,1102,1103..
2	20,21,22,23,24,25,26,27,28,29	200,201,202,203.. 210,211,212,213..	2000,2001,2002,2003.. 2100,2101,2102,2103..
3	30,31,32,33,34,35,36,37,38,39	300,301,302,303..	3000,3001,3002,3003..
4		310,311,312,313..	3100,3101,3102,3013..
5	na isti način.....	na isti način...	
6	na isti način.....		na isti način....
7	na isti način.....	na isti način....	
8			na isti način....
9			

Prema redosledu i izboru računa u kontnom okviru možemo razlikovati :

- kontni okvir po bilansnom principu i
- kontni okvir po funkcionalnom principu

2. Kontni okvir (plan) po bilansnom principu

Osnovne odlike kontnog okvira po bilansnom principu su:

- (1) raspored računa odgovara rasporedu bilansnih pozicija u bilansu stanja i bilansu uspeha
- (2) finansijsko i pogonsko knjigovodstvo je podvojeno u dva zasebna ali povezana sistema računa
- (3) rezultat se utvrđuje primenom metoda ukupnih troškova

Sadržina kontnog okvira po klasama je

Klasa 0 -neuplaćeni, upisani kapital i stalna sredstva

Klasa 1 -zalihe

Klasa 2 -kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina

Klasa 3 -kapital

Klasa 4 -dugoročna rezervisanja i obaveze

Klasa 5 -rashodi

Klasa 6 -prihodi

Klasa 7 -otvaranje i zaključak konta stanja i konta uspeha

Klasa 8 -vanposlovna sredstva i izvori i vanbilansna evidencija

Klasa 9 -obračun troškova i učinaka

aktiva

aktiva

aktiva

pasiva

pasiva

bilans uspeha

bilans uspeha

Bilans stanja

U klasi 7 su računi koji povezuju bilans i knjigovodstvo, preko Računa otvaranja glavne knjige i Računa dobitaka i Računa gubitaka i Računa izravnjanja glavne knjige.

U klasi 8 su računi preko kojih se iskazuju neposlovna sredstva i izvori. Ovim je izvršeno podvajanje poslovne od neposlovne imovine.

U klasi 9 su računi koji služe za obuhvatanje troškova i rezultata

Bilansni kontni okvir se zasniva na tzv dvokružnom sistemu računa. Prvih devet klasa od 0 do 8 pripadaju finansijskom računovodstvu, dok je poslednja klasa, klasa 9 namenjena pogonskom obračunu.

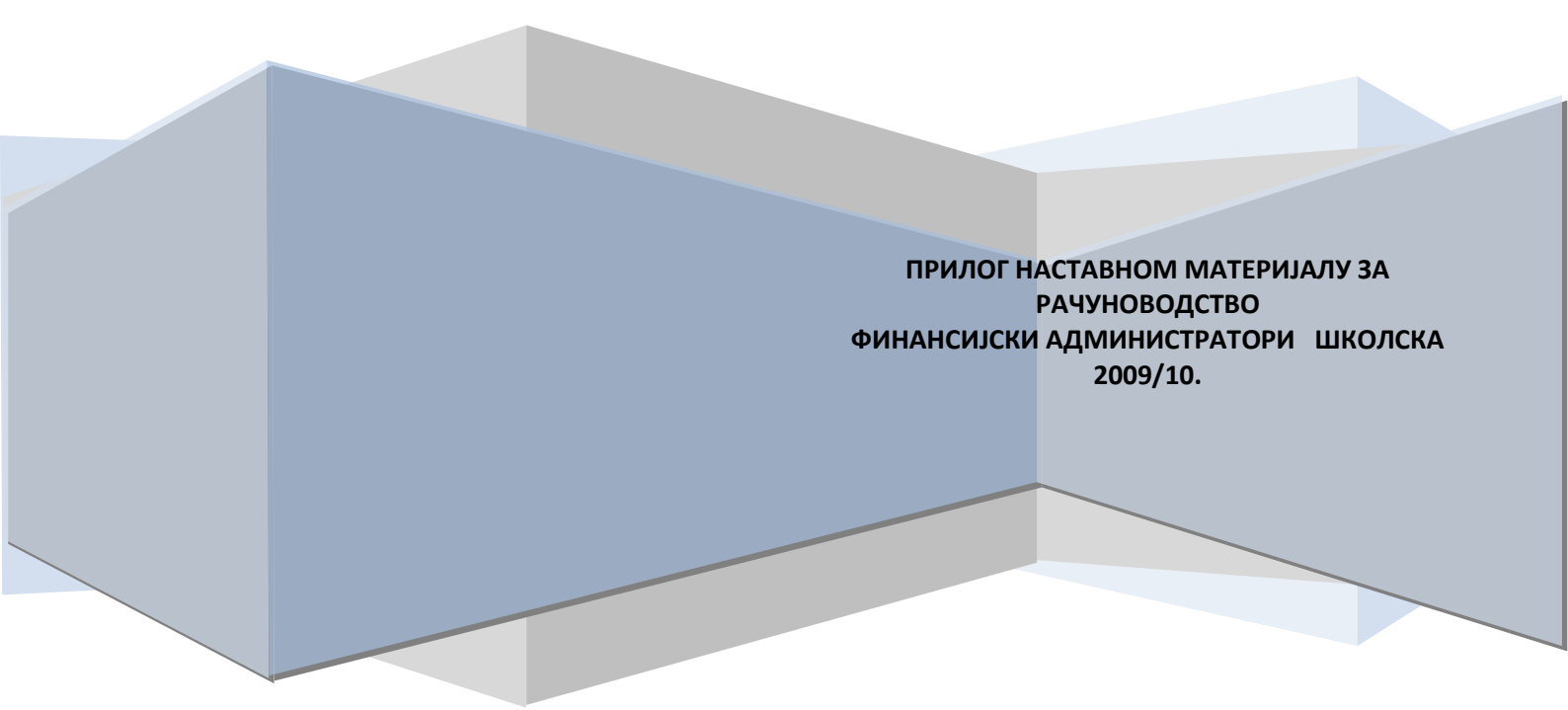
3. Konti okvir (plan) po funkcionalnom principu

- (1) Raspored klasa prati kružni tok kretanja kapitala kroz preduzeće po formuli
$$N \rightarrow R \rightarrow P \rightarrow R1 \rightarrow N1$$
- (2) Finansijsko i pogonsko knjigovodstvo su spojeni u jednu celinu
- (3) Sastavljanje bilansa uspeha je po metodu troškova prodatih učinaka

U našoj zemlji dugi niz godina primenjivao se kontni okvir po funkcionalnom metodu. Raspored klasa računa odražava tokove kretanja vrednosti, tj poslovne procese.

ЕКОНОМСКО ТРГОВИНСКА ШКОЛА БЕЧЕЈ

ИЗВОД ИЗ АНАЛИТИЧКОГ КОНТНОГ ПЛАНА

**ПРИЛОГ НАСТАВНОМ МАТЕРИЈАЛУ ЗА
РАЧУНОВОДСТВО
ФИНАНСИЈСКИ АДМИНИСТРАТОРИ ШКОЛСКА
2009/10.**

ИЗВОД ИЗ АНАЛИТИЧКОГ КОНТНОГ ПЛАНА

Класа 0: Неуплаћени уписани капитал и стална имовина

02- Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства

- 022 – Грађевински објекти
- 023 – Постројења и опрема
- 0228 – Исправка вредности грађевинских објеката по основу амортизације
- 0238 – Исправка вредности постројења и опреме по основу амортизације
- 026 – Остале некретнине, постројења и опрема
- 0268 – Исправка вредности осталих некретнина, постројења и опреме
- 027 – Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства у припреми

03- Дугорочни финансијски пласмани

- 036- Хартије од вредности које се држе до доспећа
- 0360 – Дугорочне обвезнице

Класа 1: Залихе

10 - Залихе материјала

- 101 – Материјал
- 1019 – Одступање од планских цена материјала

11 – Недовршена производња

- 110 – Недовршена производња

12 - Готови производи

- 120 – Готови производи
- 1200 – Залихе готових производа
- 1209 – Одступање од цена готових производа

13 - Роба

- 130 – Обрачун набавке робе
- 1300- Обрачун нето фактурне вредности робе
- 1309- Обрачун набавне вредности увезене робе
- 131- Роба у магацину
- 132 – Роба у промету на велико
- 1329 – Укалкулисана разлика у цени робе у промету на велико
- 134 – Роба у промету на мало
- 1341 – Роба у продавници број један
- 1344 - Укалкулисани ПДВ у промету на мало
- 1349 - Укалкулисана разлика у цени робе у промету на мало

Класа 2: Краткорочна потраживања, пласмани и готовина

20- Потраживања по основу продаје

- 202 – Купци у земљи
- 203 - Купци у иностранству
- 209 - Исправка вредности потраживања од купаца

22- Друга потраживања

- 221 – Потраживања од запослених
- 2210 – Аконтације за службено путовање у динарима
- 2213- Потраживања од запослених по основу штета причињених предузећу
- 2214 – Потраживања од запослених по основу мањкова

23- Краткорочни финансијски пласмани

- 232 – Краткорочни кредити у земљи
- 238 – Остали краткорочни финансијски пласмани
- 2380 – Менице
- 23808 – Камате за будући период садржане у меничној вредности

24- Готовински еквиваленти и готовина

- 241 – Текући (пословни) рачуни
- 2419- Прелазни рачун
- 242 – Издвојена новчана средства и акредитиви
- 2420 – Новчана средства за инвестиције на издвојеном рачуну
- 2421 – Новчана средства за исплату чекова на издвојеном рачуну
- 243- Благајна
- 244- Девизни рачун
- 2449-Прелазни девизни рачун

27- Порез на додату вредност

- 270 - ПДВ у примљеним рачунима по општој стопи
- 271 – ПДВ у примљеним фактурама по посебној стопи
- 272 – ПДВ у датим авансима по општој стопи

- 273 – ПДВ у датим авансима по посебној стопи
- 274 – ПДВ плаћен при увозу добара по општој стопи
- 275 – ПДВ плаћен при увозу добара по посебној стопи
- 279 – Потраживања за више плаћени порез на додату вредност
- 28- Активна временска разграничења**
 - 280- Унапред плаћени трошкови
- 29- Губитак изнад висине капитала**
 - 290 – Губитак изнад висине капитала
- Класа 3 : Капитал**
- 30 – Основни и остали капитал**
 - 300 – Акцијски капитал
- 34- Нераспоређени добитак**
 - 340 – Нераспоређени добитак ранијих година
 - 341 – Нераспоређени добитак текуће године
- 35- Губитак**
 - 350 – Губитак ранијих година
 - 351 – Губитак текуће године
- Класа 4: Дугорочна резервисања и обавезе**
- 41 – Дугорочне обавезе**
 - 414- Дугорочни кредити у земљи
- 43- Обавезе из пословања**
 - 430 – Примљени аванси, депозити и кауције
 - 433- Добављачи у земљи
 - 434-Добављачи у иностранству
 - 439 – Остале обавезе из пословања
 - 4392- Обавезе по издатим меницама
 - 43925- Камате будућег периода садржане у издатим меницама
- 45- Обавезе по основу зарада и накнада зарада**
 - 450- Обавезе за нето зараде и накнаде зарада
 - 451- Обавезе за порез на зараде и накнаде зарада на терет запосленог
 - 452- Обавезе за доприносе на зараде и накнаде зарада на терет запосленог
 - 4520- Обавезе за доприносе за ПИО на зараде и накнаде зарада на терет запосленог
 - 4521-Обавезе за допринос за здравствено осигурање на зараде и накнаде на терет запосленог
 - 4522-Обавезе за допринос за осигурање од незапослености на зараде и накнаде зарада на терет запосленог
 - 453- Обавезе за порезе и доприносе на зараде и накнаде зарада на терет послодавца
 - 4530 – Обавезе за доприносе за социјално осигурање на зараде и накнаде зарада на терет послодавца
 - 45300 Обавезе за доприносе за ПИО на зараде и накнаде зарада на терет послодавца
 - 45302 Обавезе за доприносе за здравствено осигурање на зараде и накнаде зарада на терет послодавца
 - 45304 Обавезе за доприносе за случај незапослености на зараде и накнаде зарада на терет послодавца
- 46 – Друге обавезе**
 - 461- Обавезе за дивиденде
 - 469- Остале обавезе
- 47- Обавезе за порез на додату вредност**
 - 470 - Обавезе за ПДВ по издатим фактурама по општој стопи
 - 471 – Обавезе за ПДВ по издатим фактурама по посебној стопи
 - 474- Обавезе за ПДВ по основу сопствене потрошње по општој стопи
 - 475 - Обавезе за ПДВ по основу сопствене потрошње по посебној стопи
 - 476- Обавезе за ПДВ по основу продаје за готовину
 - 479- Обавезе за ПДВ по основу разлике обрачунатог пореза на додату вредност и предходног пореза
- 48 – Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине**
 - 481- Обавезе за порез из резултата
 - 482 – Обавезе за порезе, царине и друге дажбине из набавке или на терет трошкова
- 49- Пасивна временска разграничења**
 - 494- Разграничени зависни трошкови набавке

Класа 5: Расходи

50 – Набавна вредност продате робе

501- Набавна вредност продате робе

51- Трошкови материјала

511- Трошкови материјала за израду

512 – Трошкови осталог материјала (режијског)

513- Трошкови горива и енергије

5133 – Утрошена електрична енергија

52- Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи

520- Трошкови зарада и накнада зарада (брото)

521- Трошкови пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца

529- Остали лични расходи и накнаде

5292 – Накнаде трошкова смештаја и исхране на службеном путу

5293 – Накнаде трошкова превоза на службеном путу

53 – Трошкови производних услуга

531 – Трошкови транспортних услуга

5315- Трошкови ПТТ услуга

532- Трошкови услуга одржавања

533- Трошкови закупнина

535 – Трошкови рекламе и пропаганде

54- Трошкови амортизације и резервисања

540- Трошкови амортизације

55- Нематеријални трошкови

551- Трошкови репрезентације

553 – Трошкови платног промета

555 – Трошкови пореза (где спадају и царине)

56- Финансијски расходи

562- Расходи камата

5623 – Расходи камата по обавезама из дужничко- поверилачких односа

563- Негативне курсне разлике

569- Остали финансијски расходи

57- Остали расходи

570- Губици по основу расходовања и продаје нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме

571 – Губици по основу расходовања и продаје биолошких средстава

574- Мањкови

579- Остали непоменути расходи

58- Расходи по основу обезвређења имовине

585 – Обезвређење потраживања и краткорочних финансијских пласмана

5850 – Обезвређење потраживања

5851 – Обезвређење краткорочних финансијских пласмана

59 – Губитак пословања који се обуставља

599- Пренос расхода

Класа 6: Приходи

60- Приходи од продаје робе

602- Приходи од продаје робе на домаћем тржишту

603- Приходи од продаје робе на иностраном тржишту

61- Приходи од продаје производа и услуга

612- Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту

613- Приходи од продаје производа и услуга на иностраном тржишту

62- Приходи од активирања учинака и робе

620- Приходи од активирања или потрошње робе за сопствене потребе

621- Приходи од активирања или потрошње производа и услуга за сопствене потребе

63- Промена вредности залиха учинака

630 – Повећање вредности залиха недовршених и готових производа и недовршених услуга

631- Смањење вредности залиха недовршене производње, готових производа и недовршених услуга

65- Други пословни приходи

650- Приходи од закупнина

66-Финансијски приходи

- 662- Приходи од камата
- 663- Позитивне курсне разлике
- 669- Остали финансијски приходи

67- Остали приходи

- 670- Добици од продаје некретнина, постојења и опреме
- 672 – Добици од продаје учешћа и дугорочних хартија од вредности
- 674- Вишкови
- 675 – Наплаћена отписана потраживања
- 679- Остали непоменути приходи

68- Приходи од усклађивања вредности имовине

- 682- Приходи од усклађивања вредности некретнина, постројења и опреме

69 – Добитак пословања које се обуставља

- 699- Пренос прихода

Класа 7: Отварање и закључак рачуна стања и успеха

71- Закључак рачуна успеха

- 710 – Расходи и приходи
- 712 – Пренос укупног резултата

72- Рачун губитка и добитка

- 720- Добитак или губитак
- 721- Порески расход периода
- 724 – Пренос добитка или губитка

Класа 9- Обрачун трошкова и учинака

90- Рачуни односа са финансијским књиговодством

- 902 – Рачун за преузимање трошкова
- 903 – Рачун за преузимање прихода

96- Готови производи

- 960 до 968 – Готови производи

98- Расходи и приходи

- 980 – Трошкови продатих производа и услуга
- 982 – Трошкови периода
- 986 – Приходи по основу производа и услуга

99- Рачуни добитка, губитка и закључка

- 990 – Пословни добитак и губитак

Zadatak br.5 – PRIMENA KONTNOG PLANA

Bilans preduzeća za pružanje usluga kateringa „Azur“ Subotica 01.06.2009.

br.rn	Aktiva	iznos	br.rn	Pasiva	iznos
022	Građevinski objekti	5.400.000	300.	Akcijski kapital	8.061.800
023	Oprema	3.600.000	414.	Dugoročni krediti	1.500.000
101	Materijal	237.000	433.	Dobavljači u zemlji	247.000
202	Kupci u zemlji	150.000			
221	Akont.za službeni put	10.000			
241.	Tekući račun	400.000			
243.	Blagajna	1.800			
		9.808.800			9.808.800

Otvoriti glavnu knjigu i dnevnik privrednog društva, knjiži sledeće poslovne promene :

1. Obaveza prema dobavljaču izmirena je po odbitku 2% kasa skonta.
2. Kupljeno je kancelarijskog materijala za gotovo u vrednosti od 800 dinara koji je odmah i utrošen.
3. Izdata je faktura 10.za izvršene usluge u vrednosti od 30.000 dinara
4. Kupcima je odobrena bonifikacija po fakturi 10. u vrednosti od 2.000 dinara
5. U toku meseca primljeni su sledeći računi :
 - račun br.10. za troškove električne energije na 12.200
 - račun br.25. za popravku mašine na 11.860
 - račun br.4 za troškove reklame na 32.000
 - račun br.17. za komunalne usluge na 2.200
6. Izdata je faktura 11.za izvršene usluge u vrednosti od 50.000 dinara
7. Kupci su izmirili obavezu po fakturi 10. i 11. izvod je primljen
8. Po povratku sa službenog puta podnet je putni obračun: dnevice 4.200, a putni troškovi 3.000
9. Sastavi zaključni list, bilans uspeha, krajnji bilans, knjiži utvrđivanje rezultata kroz glavnu knjigu i dnevnik.
10. Zaključak glavne knjige i dnevnika